

Het Hogeland Bereikbaar

Iedere inwoner in Het Hogeland heeft recht op bestaanszekerheid. Dat betekent: toegang tot zorg, onderwijs, inkomen, basisvoorzieningen en een sociaal netwerk. Deze rechten zijn vastgelegd in artikel 20 van de Nederlandse Grondwet en vormen de verantwoordelijkheid van de overheid — dus ook van de gemeente het Hogeland.

1. De huidige situatie

De gemeente Het Hogeland is een uitgestrekte gemeente met veel kleine dorpen. Die uitgestrektheid in combinatie met een relatief klein aantal inwoners maakt het behouden van voorzieningen in de nabijheid van mensen ingewikkeld. Hierdoor staat de bestaanszekerheid onder druk, vooral in de kleine dorpen. Deze druk wordt versterkt doordat er op dit moment nog geen structureel beleid is dat garandeert dat voorzieningen die bijdragen aan bestaanszekerheid (zoals de supermarkt, de school, de apotheek of de sportclub) bereikbaar zijn en blijven voor iedereen — ook voor inwoners zonder auto, met een beperking of met een klein sociaal netwerk.

Gemeenschappelijke voorzieningen in kleine dorpen brengen dorpsgenoten met elkaar in contact. Het is belangrijks dat deze voorzieningen in de kleine dorpen blijven bestaan en niet alleen maar in centrumdorpen worden aangeboden, verdwijnen deze voorzieningen toch? Dan verdwijnt niet alleen het aanbod en de toegankelijkheid, maar ook de sociale cohesie.

2. Definitie bereikbaarheid

In dit voorstel hanteren we een brede opvatting van bereikbaarheid. We sluiten aan bij het bestaande onderscheid tussen:

- **Primaire bereikbaarheid:** de directe fysieke toegankelijkheid en bereikbaarheid van een voorziening, zoals of een gebouw goed begaanbaar is, of er veilige stoepen, oversteekplaatsen en herkenbare ingangen zijn;
- **Secundaire bereikbaarheid:** de bereikbaarheid van de locatie zelf, zoals via openbaar vervoer, fietspaden of parkeergelegenheid.
- **Sociale bereikbaarheid:** of een voorziening ook daadwerkelijk uitnodigt tot gebruik. Dat betekent dat het aanbod aansluit op de behoeften van inwoners, dat mensen zich welkom en veilig voelen, en dat de voorziening herkenbaar is en vertrouwd aanvoelt.

3. Harde vs. Zachte voorzieningen

In dit voorstel hanteren we verschillende vormen van voorzieningen. We sluiten aan bij het bestaande onderscheid tussen:

- **Basisvoorzieningen:** de eerste levensbehoeften, zoals supermarkten, zorginstellingen en onderwijsinstellingen etc.
- **Sociale voorzieningen:** Vrijtijdsbesteding en ontmoetingspunten, zoals dorpshuizen, sportclubs en culturele centra etc.
- **Harde voorzieningen:** Een fysieke voorziening, zoals een kantine, dorpshuis of schoolgebouw.
- **Zachte voorzieningen:** Een niet-fysieke voorziening, zoals een markt, dorpsfeest, sporttoernooi of activiteitenmiddag.

Onder voorzieningen zijn de basisvoorzieningen en sociale voorzieningen altijd van kracht. In de voorstellen wordt onderscheid gemaakt tussen harde en zachte voorzieningen waar nodig.

4. Wat we voorstellen

Ons voorstel is dat alle basis- en sociale voorzieningen (zie deel 3) die nodig zijn voor bestaanszekerheid toegankelijk en bereikbaar zijn voor alle inwoners van Het Hogeland. Dat geldt voor zowel grote als kleine dorpen, en ook voor mensen voor wie mobiliteit een uitdaging is — zoals mensen zonder eigen vervoer, ouderen, of inwoners met een fysieke beperking.

Voorzieningen moeten fysiek goed bereikbaar zijn én een laagdrempelige toegang bieden. Daarnaast moeten ze sociaal bereikbaar zijn: inwoners moeten zich welkom en veilig voelen, het aanbod moet herkenbaar zijn en aansluiten op de behoeften van inwoners.

We stellen voor dat alle bestaande en nieuwe voorzieningen:

- Goed bereikbaar en toegankelijk zijn voor alle inwoners (jong, oud, mobiel of minder mobiel);
- Worden afgestemd op wat er daadwerkelijk nodig is in een dorp;
- Niet alleen in grote centrumdorpen worden georganiseerd, maar óók in kleine dorpen;
- Actief bijdragen aan bestaanszekerheid.

5. Wat is er nodig om dit te realiseren?

- Een structurele bereikbaarheidstoets: alle huidige en toekomstige basisvoorzieningen worden getoetst op bereikbaarheid, en waar nodig wordt de bereikbaarheid verbeterd;
- Een draagvlak- en behoeftepeiling als voorwaarde voor het behoud, de ontwikkeling of de investering in een voorziening;
- Als er (nog) geen draagvlak is: een plan voor herinrichting en aansluiting op de behoefte, zodat de voorziening alsnog kan bijdragen aan wat mensen in een dorp nodig hebben;
- Structurele ondersteuning van lokaal aanbod in kleine dorpen, zoals sport, ontmoeting en hobbyactiviteiten;
- Structurele ondersteuning voor buurt- en vrijwillige vervoersdiensten, zodat voorzieningen bereikbaar blijven voor alle inwoners.

6. Beslispunten

6.1. **Beslispunt 1 - Bereikbare voorzieningen**

Elke bestaande of nieuwe voorziening in Het Hogeland wordt getoetst op bereikbaarheid. Als de bereikbaarheid onvoldoende is, wordt deze verbeterd.

- *Alle huidige basisvoorzieningen en gemeentediensten worden getoetst op bereikbaarheid en waar nodig wordt deze verbeterd;*
- *Bij herplaatsing van basisvoorzieningen wordt structureel gekeken naar de bereikbaarheid van de nieuwe locatie en deze wordt geplaatst op een goed bereikbaar knooppunt zonder de eigen voorzieningen van kleinere kernen op te geven;*
- *Bij sluiting van basisvoorzieningen wordt de bereikbaarheid van de vervangende locaties getoetst en waar nodig verbeterd;*
- *De gemeente hanteert vaste criteria en minimale eisen welke “voldoende bereikbaarheid” definiëren, deze worden voor de toetsing duidelijk met de inwoners gedeeld;*
- *Burgers worden leidend in het opstellen van deze criteria en minimale eisen;*
- *Een bereikbaarheidsanalyse wordt een verplicht onderdeel van het toewijzen van basisvoorzieningen, hierbij zijn de hierboven genoemde minimale eisen leidend.*

6.2. **Beslispunt 2 - Voorzieningen op basis van lokaal draagvlak en behoefte**

Voorzieningen worden alleen behouden, ontwikkeld of vernieuwd als er voldoende draagvlak en behoefte is bij inwoners vanuit het dorp of de regio.

- Als er voor een voorziening onvoldoende draagvlak blijkt, wordt er eerst - in afstemming met inwoners - een plan opgesteld welke waarborgt dat de voorziening wel aansluit bij de behoeften van inwoners;
- Voordat een voorziening wordt behouden, ontwikkeld of vernieuwd wordt een draagvlaktoets verplicht;
- De gemeente hanteert vaste criteria en minimale eisen welke “voldoende draagvlak” definiëren, deze worden voor de toetsing duidelijk met de inwoners gedeeld;
- Burgers worden leidend bij het definiëren van deze criteria en minimale eisen;
- De gemeente zet zich in voorzieningen niet zomaar te laten verdwijnen zonder overleg met burgers of een alternatief plan;
- Als uit de toets blijkt dat het draagvlak onvoldoende is, wordt in overleg met inwoners een verbeterplan opgesteld, denk hierbij aan het combineren met andere voorzieningen;
- Voor een mogelijke uitvoering en goed voorbeeld refereren wij aan het initiatief “Sterk Hoogkerk”.

6.3. **Beslispunt 3 - Bestaanszekerheid in kleine dorpen**

Voorzieningen mogen niet alleen in centrumdorpen worden aangeboden. Ook kleine dorpen behouden of krijgen passende voorzieningen die aansluiten bij de behoefte van inwoners en bestaanszekerheid garanderen, ook als de bereikbaarheid van deze voorzieningen niet aan de eisen voldoet.

- De gemeente en andere betrokken partijen werken actief aan het behoud van basisvoorzieningen in kleinere kernen;
- Als een dorp niet alle voorzieningen bereikbaar heeft, wordt er eerst gekeken naar welke mogelijkheden er in het betreffende dorp zelf liggen voordat de centrumdorpen als optie worden gezien.

6.4. **Beslispunt 4 - Buurtvervoer**

Buurtvervoer in kleine dorpen worden structureel ondersteund, zodat ze bereikbaar en toegankelijk worden en blijven voor iedereen

- Invoering van een jaarlijkse structurele subsidie gericht op buurt- en vrijwillige vervoersdiensten;
- Informatieborden en digitale platforms worden ingezet om reserveren laagdrempelig te maken

6.5. **Beslispunt 5 - Sociale voorzieningen**

Lokaal aanbod zoals sport, hobby en ontmoeting in kleine dorpen wordt structureel ondersteund, zodat ze bereikbaar en toegankelijk blijven voor iedereen en dorpsgenoten met elkaar in verbinding brengen.

- Elk dorp vanaf 500 inwoners heeft minimaal 1 harde voorziening;
- Invoering van een structurele subsidie voor het organiseren van zachte voorzieningen per dorp;
- Invoering van een structurele subsidie voor de verbetering van de bereikbaarheid van sociale voorzieningen.

7. **Wat levert dit op?**

Door voorzieningen bereikbaar, passend en lokaal te organiseren, versterken we de bestaanszekerheid van alle inwoners. We maken het makkelijker om hulp te vragen, om mee te doen en om anderen te ontmoeten. We voorkomen dat dorpen uitgehold raken en dragen bij aan gelijke kansen voor mensen in alle delen van Het Hogeland. Zo bouwen we samen aan een sterke, verbonden en leefbare gemeente — ook op de lange termijn.